

ԼԵԶՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՅՈՒՐԻ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ, ԼԻԱՆԱ ՄԱՐԳՍՅԱՆ,
ԱՐՄԵՆ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ԼԵԶՈՒՆ. ՇԱՐԱԿՅՈՒՍԱԿԱՆ ՀՈՄԱՆԻՇ ԿԱՌՈՒՅՑՆԵՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆ

Բանալի բառեր – իրավական տեքստ, դատական ակտ, հստակություն, պարզություն, դերբայական դարձված, շաղկապ, շարահյուսական հոմանիշներ, ներգործական և կրավորական նախադասություններ, բարդ ստորադասական նախադասություն

Շարահյուսական հոմանշությունը բարդ երևույթ է: Այն, ըստ էության, ընդգրկում է լեզվի շարահյուսական կառուցվածքն ամբողջությամբ: Հոմանշային հարաբերություններով առնչակից են նախադասության տարբեր տեսակներ՝ միակազմ և երկկազմ, դիմավոր և անդեմ, կրավորական ու ներգործական, պարզ ու բարդ և այլն¹: Այս կառույցները, սակայն, դրսևորում են իմաստային և ոճական որոշակի տարբերություններ. առերևույթ նույն միտքն արտահայտող երկու հոմանիշ կառույցներ ունենում են գործառական տարբեր իրացումներ, նախադասության այս կամ այն անդամը շեշտադրելու առանձնակի հնարավորություններ: Այդ իսկ պատճառով իրավական տեքստում պետք է ուշադիր հաշվարկել նախադասության հոմանիշ տեսակների ընձեռած հնարավորությունները. հստակ ու դիպուկ նախադասությունները տեքստը միանշանակ ընկալելու երաշխիք են:

Դեռևս 2002 թ. ընդունված «Իրավական ակտերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը սահմանում էր՝ իրավական ակտերի լեզուն պետք է լինի **ճշգրիտ, հստակ և մատչելի**²: Հետագա տասնամյակում օրենքը տարբեր փոփոխությունների ենթարկվեց: 2018 թ. ընդունված և ներկայումս գործող «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքում նշված դրույթը դուրս է մնացել³: Անկախ այս հանգամանքից՝ իրավաբանական տեքստի համար **ճշգրտությունը, հստակությունն ու մատչելիությունը** միշտ

¹ Այս մասին մանրամասն տե՛ս **Պառնապյան Ն.**, Շարահյուսական հոմանիշները ժամանակակից հայերենում, Երևան, 1970:

² Տե՛ս «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 36-րդ հոդվածի 2-րդ մաս, ընդունվել է 2002 թ. ապրիլի 3-ին (էլ. հասցե՝ www.arlis.am/documentview.aspx?docID=90941):

³ Տե՛ս «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքը, ընդունվել է 2018 թ. մարտի 21-ին (էլ. հասցե՝ www.irtek.am/views/act.aspx?aid=150549):

էլ պարտադիր որակներ են: Հետևաբար իրավական գրագրության մեջ կարևոր են ոչ միայն հաղորդվող նյութի բովանդակությունը, փաստերն ու փաստարկումները, ձևավորումը, այլև շարադրելու մշակույթը, նախադասության տեսակի նպատակային ընտրությունը¹:

1. Դերբայական դարձվածով պարզ և բարդ ստորադասական նախադասություններ

Դերբայական դարձվածները հնարավորություն են տալիս մեկ նախադասության մեջ միաժամանակ մի քանի գործողություն նշելու: Թերևս այս պատճառով է, որ դրանք հաճախակի կիրառություն ունեն պաշտոնական գրագրության մեջ:

Պաշտոնական խոսքում դերբայական դարձվածով են արտահայտվում գերազանցապես գործողության՝

- **հիմունքը** (հիմունքի պարագան)՝ *հիմք ընդունելով դատարանի որոշումը...; ելնելով վերը նշվածից...; հաշվի առնելով այդ փաստը...;*
- **ձևը** (ձևի պարագան)՝ *բեռնափոխադրողը, հերքելով հայցվոր կողմի մեղադրանքը, նշել է...; ավտոմեքենան, վթարի վայրից տեղափոխելով, կայանել է ՄՊԸ տարածքում,*
- **հակառակ հիմունքը** (զիջման պարագան)՝ *չնայած կողմերի միջև եղած պայմանագրին...; փաստաթղթի բնօրինակը ներկայացնելու փոխարեն...;*
- **Ժամանակը** (Ժամանակի պարագան)՝ *փաստաթղթերը ներկայացնելիս չեն կցվել...; վթարի վայրում գտնվելիս չի նկատել...;*
- **նպատակը** (նպատակի պարագան)՝ *դատարանը հեռացավ՝ որոշում կայացնելու; կողմերը դիմում են ներկայացրել՝ պայմանագիրը ժամկետից շուտ լուծելու և այլն:*

Այսօրինակ կառույցները պաշտոնական խոսքի առանցքն են. խոսքին տալիս են որոշակի վերամբարձություն, պաշտոնականություն, նպատում են խոսքի հակիրճությանը, համատեղում են զուգընթաց գործողությունների նկարագրություններ, խոսքը դառնում է ավելի տարողունակ: Այս առումով, իհարկե, մեծ է դրանց դերը: Սակայն, պայմանավորված որոշ նկատառումներով, պետք է հրաժարվել դրանց հաճախակի գործածությունից կամ կուտակումից: Այսպես:

ա) Դերբայական դարձվածների հաճախակի գործածությունը կամ կուտակումը հատուկ չէ հայերենին. հանգեցնում է խոսքի արհեստականության, անհստակության: Եթե խոսքը տալիս է հնարավորություն, ապա երբեմն նպատակահարմար է դերբայական դարձվածները կամ դրանց մի մա-

---

¹ Իրավաբանական ենթառճի շարահյուսական առանձնահատկությունների մասին մանրամասն տե՛ս **Եզեկյան Լ.**, Ոճագիտություն, Երևան, 2003, էջ 51-55, **Ավետիսյան Յու.**, Պաշտոնական ոճ, Երևան, 2011, էջ 55-72:

սը փոխարինել երկրորդական նախադասություններով: **Դիմավոր բայի առկայությունը խոսքին հաղորդում է հստակություն և դինամիզմ:** Օրինակ՝

Արձակուրդ գնալիս, երկարատև գործուղման մեկնելիս կամ այլ պատճառներով բացակայելիս աշխատողը պարտավոր է իր մոտ եղած փաստաթղթերը հանձնել իրեն փոխարինող անձին:

Նախադասության սկզբում «տեղադրված» մի քանի դերբայական դարձվածները թուլացնում են խոսքի տեմպը. նախընտրելի է, որ թավ տրված վերջին կապակցությունը (*իրեն փոխարինող*) ձևակերպվի առանձին նախադասությամբ: **Հմնտ.**՝

⇒ Արձակուրդ գնալիս, երկարատև գործուղման մեկնելիս կամ այլ պատճառներով բացակայելիս աշխատողը պարտավոր է իր մոտ եղած փաստաթղթերը հանձնել այն անձին, ով փոխարինելու է իրեն:

Կամ՝

Դատարանը, գտնելով, որ սույն գործով տրված կատարողական թերթի պարզաբանման անհրաժեշտություն չի եղել, ավելին, դատարանը, բողոքարկվող դատական ակտով պարզաբանելով կատարողական թերթի պահանջները, ըստ էության սահմանել է կատարման ենթակա նոր պահանջներ:

Առավել նպատակահարմար է միտքն արտահայտել առանց դերբայական դարձվածի՝ կոնկրետ ստորոգումով, նաև կարելի է որոշ բառեր փոխել, ինչպես՝

⇒ Դատարանի համոզմամբ՝ այս գործով տրված կատարողական թերթը պարզաբանելու անհրաժեշտություն չի եղել, ավելին՝ բողոքարկվող դատական ակտով դատարանը պարզաբանել է կատարողական թերթի պահանջները և սահմանել կատարման ենթակա նոր պահանջներ:

Ընդ որում, կատարված փոփոխությամբ՝ նախադասության ձևի պարագան (*Դատարանը, գտնելով, որ սույն գործով տրված...*) փոխվում է հիմունքի պարագայի: Խոսքը դառնում է առավել տրամաբանական ու համոզիչ:

բ) Եթե նպատակ կա բուն գործողությանը զուգահեռ ներկայացնելու զուգընթաց գործողություն(ներ), ապա դրա համար դերբայական դարձվածը հարմար, նույնիսկ անփոխարինելի միջոց է: Այդպիսով խոսքը դառնում է ավելի սեղմ, ասելիքը՝ ավելի պարփակ և ամբողջական: Երբեմն, սակայն, ինչ-ինչ նկատառումներով պայմանավորված, իրավակիրառողը դարձվածի միջոցով փորձում է որոշ գործողությունների ընկալումը թուլացնել կամ դրանց տալ ոչ էական նշանակություն: Իսկ երբ դրանք տրվում են առանց շաղկապի կամ հաջորդում են իրար, ապա ավելի է մեծանում ասելիքը բողոքարկելու հավանականությունը. անշաղկապ կառույցները արագ են ընթերցվում, և դարձված(ներ)ով արտահայտված գործողությունը մղվում է երկրորդ պլան: Օրինակ՝

Տարբերակ 1. *Մթության մեջ չկողմնորշվելով, արագ վարելով՝ վթարի էր ենթարկվել:*

Տարբերակ 2. *Մթության մեջ չկողմնորոշվելով և արագ վարելով՝ վթարի էր ենթարկվել:*

Տարբերակ 3. *Մթության մեջ չի կողմնորոշվել և արագ վարելով՝ վթարի է ենթարկվել:*

Տարբերակ 4. *Արագ է վարել և մթության մեջ չկողմնորոշվելով՝ վթարի է ենթարկվել:*

Այստեղ ունենք նույն մտքի ոճական-նրբիմաստային չորս տարբերակ. հմուտ իրավաբանը դրանցից յուրաքանչյուրը կգործածի ըստ հարկի և նշանակության:

Մյուս կողմից, սակայն, իրավաբանական ցանկացած տեքստ պետք է լինի **բաց, հստակ, միանշանակ**: Դրանցում խոսքային հնարներով միտքը քողարկելը չի արդարացվում, և ուստի բնավ հարկ չկա այդ միտումով դիմելու դերբայական դարձվածների:

զ) Միշտ չէ, որ կարելի է դերբայական դարձված գործածել: Դա հնարավոր է դառնում այն դեպքում, երբ գործողությունը, որն արտահայտվում է դերբայով և ստորոգյալով, իրականացնում է միննույն անձը (առարկան): Հակառակ դեպքում ստացվում է երկիմաստություն կամ պարզապես անիմաստություն: Օրինակ՝

Հեռագրերը մատյանով հանձնվում են համապատասխան ծառայությունների օգնական-ռեֆերենտին՝ նշելով ընդունման ամսաթիվը և ժամը:

Այս կառուցից ստացվում է՝ **հեռագրերն են նշում ամսաթիվը:**

Կամ՝ ***Հեռագրերի ընդունումը կատարվում է շրջանառության բաժնում՝ նշելով ամսաթիվը:***

Եվ կամ՝ ***Հաշվի առնելով 2017 թ. բյուջեի պակասուրդի անհամաչափ բնույթը՝ հրատապ է դառնում ծախսերի և եկամուտների համաչափության ապահովումը:***

Այս կարգի սխալներից խուսափելու համար կարելի է՝

➤ *դերբայական դարձվածը փոխարինել առանձին նախադասությամբ՝*

Հեռագրերի ընդունումը կատարվում է շրջանառության բաժնում. նշվում է ամսաթիվը:

➤ *փոխել գլխավոր կամ ամբողջ նախադասության կառուցվածքը՝*

Հեռագրերն ընդունում է շրջանառության բաժինը՝ նշելով ամսաթիվը:

Քանի որ 2017 թ. բյուջեի պակասուրդը անհամաչափ է, հրատապ է դառնում ծախսերի և եկամուտների համաչափության ապահովումը:

դ) Շատ դեպքերում նախընտրելի է դերբայական դարձվածն արտահայտել համապատասխան ստորադասական նախադասությամբ: Այս կերպ բաղադրիչ նախադասությունների տրամաբանական կապն ու հարաբերությունը առավել ցայտուն են դրսևորվում: Օրինակ՝

Եռօրյա ժամկետում կարող էք հետ վերցնել նույն հողվածի 1-ին մասով նախատեսված՝ աշխատանքային պայմանագիրը աշխատողի նախաձեռ-

նույնամբ լուծելու մասին առնվազն երեսուն օր առաջ գրավոր ձևով գործատուին ներկայացված ծանուցումը:

Դերբայական դարձվածների կուտակումը խճողում է միտքը, անհարկի ձգձգում ընկալումը: Խանգարում են նաև ոչ ճիշտ կետադրությունը և շարադասությունը: **Հմնտ.**

⇒ **Համաձայն նույն հոդվածի 1-ին մասի՝ եռօրյա ժամկետում կարող էք հետ վերցնել աշխատանքային պայմանագիրը աշխատողի նախաձեռնությամբ լուծելու մասին ծանուցումը, որն առնվազն երեսուն օր առաջ գրավոր ներկայացվել է գործատուին:**

Այլ օրինակ՝

Հայցվորի՝ նախկինում զբաղեցրած պաշտոնն այլ անձի կողմից զբաղեցված լինելու հանգամանքն ինքնին որպես գործատուի և աշխատողի աշխատանքային հարաբերությունների վերականգնման անհնարինություն նրակվել չի կարող:

Նախադասությունը կարելի է շտկել երկու տարբերակով:

✓ Որոշիչ դերբայական դարձվածը վերածել ստորադասական նախադասության.

⇒ **Այն հանգամանքը, որ այլ անձ է զբաղեցրել հայցվորի նախկինում զբաղեցրած պաշտոնը, չի կարող դիտվել գործատուի և աշխատողի աշխատանքային հարաբերությունները վերականգնելու անհնարինություն:**

✓ Վերաձևակերպել նախադասության երկրորդ մասը՝ դերբայական ոչ այնքան հարթ կառույցը փոխարինելով ստորոգումով.

⇒ **Այն, որ հայցվորի նախկինում զբաղեցրած պաշտոնը զբաղեցրել է այլ անձ, չի նշանակում, որ այլևս հնարավոր չէ վերականգնել գործատուի և աշխատողի աշխատանքային հարաբերությունները:**

Գարծում ենք՝ երկրորդ տարբերակը առավել հաջողված է. հստակ է և ավելի հարազատ մեր լեզվամտածողությանը:

Կամ՝

Աշխատանքային պայմանագրի լուծման վերաբերյալ աշխատողի՝ պայմանագրի լուծման ժամկետի և այլ պայմանների վերաբերյալ տեղեկություններ չպարունակող գրավոր առաջարկը և աշխատանքային պայմանագրի լուծման վերաբերյալ գործատուի հրամանը միասին չեն կարող նույնացվել երկկողմանի համաձայնագրի հետ:

⇒ **Աշխատանքային պայմանագիրը լուծելու վերաբերյալ աշխատողի գրավոր առաջարկը, որը պայմանագիրը լուծելու ժամկետի և այլ պայմանների վերաբերյալ տեղեկություններ չի պարունակում, և աշխատանքային պայմանագրի լուծման վերաբերյալ գործատուի հրամանը միասին չեն կարող նույնացվել երկկողմանի համաձայնագրի հետ:**

Երբեմն դերբայական դարձվածների կուտակումները պարզապես ձախողում են խոսքը: Հակիրճ արտահայտվելու ձգտումը չի իրականանում: Օրինակ՝

Որևէ ապացույց չեն ներկայացրել նաև նշված հարցը ընդհանուր ժողովում քննարկված լինելու կամ այն քննարկման դնելու իրենց պահանջի մերժված լինելու մասին:

Կառույցում երկրորդական նախադասության «ներկայությունը» անխուսափելիորեն անհրաժեշտ է: **Հմմտ.**¹

⇒ Որևէ ապացույց չեն ներկայացրել նաև այն մասին, որ նշված հարցը քննարկվել է ընդհանուր ժողովում, կամ հարցը քննարկելու պահանջը մերժվել է:

Կարծիք կա, որ դերբայական դարձվածները նպաստում են պաշտոնական խոսքի վերամբարձությանն ու հանդիսավորությանը, և որ դրանց բացակայությունը կամ քիչ գործածությունը իրավական խոսքը դարձնում է պարզունակ ու առօրեական: Կարծիք կա նաև, որ ստորադասական նախադասություններն էլ իրենց հերթին ծանրացնում, ձգձգում են ասելիքը: Բերված օրինակներից երևում է, սակայն, որ **որևէ դեպքում մենք հատուկ նախապատվություն չենք տվել միայն մեկին կամ մյուսին:** Առավել հարմար և նպատակային ենք համարել այդ երկուսի համատեղ գործածությունը այն տրամաբանությամբ, որ դրանք ակնհայտորեն հարստացնում են խոսքը, դարձնում բազմազան ու հստակ, միաժամանակ նպաստում են խոսքի պաշտոնական որակների պահպանմանը: Թերևս ավելորդ չէ նշել նաև, որ իրավական փաստաթուղթը, ի տարբերություն, օրինակ, անձի բժշկական (առողջական) տեղեկագրի (հիվանդության պատմության) կամ հաշվապահական հաշվետվության, ուղղվում է ավելի մեծ և բազմաշերտ լսարանի: Այդ իսկ պատճառով հստակ և միանշանակ շարադրանքը պետք է նկատվի իրավական տեքստի անբեկանելի հատկանիշը:

Փաստաթուղթ կազմելիս տեղին կլինի թերևս հիշել հետևյալ խոսքերը. «Ջանացե՛ք, որ նախադասությունները միշտ լինեն կարճ, հասկանալի ու պարզ: Հիշե՛ք, որ Ձեր խնդիրն ամենևին այն չէ, որ լսարանին ցուցադրեք, թե ի վիճակի եք գործածելու դժվարարտասանելի բառեր ու շարահյուսական բարդ կառույցներ (եթե Ձեր նպատակը միայն սեփական կրթվածությունն ու խելքը ի ցույց դնելը չէ), այլ այն, որ Ձեր ունկնդիրները միանգամայն ճիշտ ըմբռնեն այն, ինչ Դուք ցանկանում եք նրանց ասել»¹:

2. Ներգործական և կրավորական նախադասություններ

Դրանց ոճական հնարավորությունները շատ որոշակի են ու հստակ:

ա) Ներգործական նախադասությունը ակտիվ խոսք է, կրավորականը՝ պասիվ: Երկրորդում սովորաբար ընդգծվում է ինքնին կատարման փաստը՝ անկախ այն բանից, թե ով է հատկապես կատարողը. ստեղծվում է մի տեսակ չեզոք վերաբերմունք: **Հմմտ.**¹

Վերաքննիչ դատարանը վերանայել է հայցը:

---

¹ Честара Дж., Деловой этикет (перевод: Бескова Л.), М., 2001, с. 98.

Հայցը վերանայվել է վերաքննիչ դատարանի կողմից:

բ) Կրավորական կառույցները երբեմն անհրաժեշտ են ներգործականների «հարուցած» միօրինակությունը մեղմելու համար, ինչպես՝

Իր ընկերներից X-ի խնդրանքով 24.01.2013 թ. Y-ի փոխարեն Z-ը ամբողջությամբ մարել է վերջինիս պարտավորությունները: ... Առանց որևէ շահունենալու մարել է պարտավորությունը, որպեսզի տունը չանցնի բանկին, իսկ վերջիններս պարտավորվել են մի քանի ամիսների ընթացքում վերադարձնել նրա վճարած գումարը: Հետագայում տունը կրկին ձևակերպվում է Y-ի անունով:

գ) Կրավորականը լեզվական հարմար միջոց է, եթե անհրաժեշտություն է առաջանում կարևորելու ոչ թե գործողություն կատարողին (ենթակային), այլ գործողությունը կամ դրան առնչվող հանգամանքները: **Հմնտ.**

Այդ արարքի համար օրենքը նախատեսում է հետևյալ պատիժը:

Այդ արարքի համար նախատեսվում է հետևյալ պատիժը:

Երկրորդով (կրավորական կառույցով) ընդգծվում է **պատիժ** բառը (այսինքն՝ կարևորվում է պատժի գաղափարը), իսկ առաջինի դեպքում խոսքի կենտրոնում ենթական է՝ **օրենք**-ը: Կամ՝

Տնօրենությունը երկու անգամ զգուշացրել էր աշխատակցին այդ մասին:

Աշխատակիցը երկու անգամ զգուշացվել էր այդ մասին (տնօրենության կողմից -ը պարտադիր չէ):

դ) Կրավորական կառույցները խոսքին տալիս են պաշտոնականության երանգներ և խիստ տարածված են որոշակի փաստաթղթերի լեզվում՝ հաշվետվություն, որոշում, արձանագրություն և այլն: Դատական ակտերում, սակայն, հավասարապես կարևոր են թե՛ կատարողը, թե՛ գործողությունը և թե՛ դրանց վերաբերող հանգամանքները: Կրավորական կազմությունները հասկանալի պատճառներով այդ «հավասարության» հնարավորությունը չեն տալիս: Այս դեպքում առաջին պլան են մղվում ներգործականները:

Ի վերջո, ավելորդ չենք համարում կրավորական կառույցների վերաբերյալ անել մի կարևոր դիտարկում. **կրավորական կառույցները բնորոշ չեն հայերեն լեզվամտածողությանը և գրական հայերենում առանձնապես գործուն չեն:** Եվ եթե փաստաթղթում հատուկ նպատակ չկա կրավորական կառույցի վերը նշված ոճական հնարավորությունները օգտագործելու, ապա նախընտրությունը պետք է տրվի ներգործական նախադասություններին:

Որքանո՞վ են նպատակահարմար, օրինակ, հետևյալ կազմությունները. *դատարանի կողմից որոշվեց նիստը հետաձգել; հայցվորի կողմից ներկայացված փաստաթուղթ; պատասխանողի կողմից մերժված առաջարկ; գործատուի կողմից լուծված պայմանագիր* և այլն: Ընդ որում, հանդիպում են նաև **օրենքի կողմից նախատեսվող...**, **օրենսգրքի կողմից սահմանվող...** սխալ կապակցությունները: **Կողմից** կապը գործածվում է անձ ցույց տվող կամ անձի առմամբ դրված գոյականների հետ (*դատավորի կողմից, ներկայացուցչի կողմից, դատարանի կողմից*): Մինչդեռ իր ցույց տվող գոյական-

ները ներգործող խնդրի պաշտոնում կիրառվում են առանց **կողմից** կապի. դրվում են բացառական կամ գործիական հոլովներով: Ճիշտ են՝ **օրենքով նախատեսվող...., օրենսգրքով սահմանվող....** կապակցությունները:

Տարիների ընթացքում այսպիսիք ավանդույթի ուժով մտել և ամրապնդվել են իրավաբանական գրագրության ու գրականության մեջ, դարձել են մասնագիտական լեզվամտածողության անբաժան տարրեր: Վստահաբար կարող ենք ասել՝ սա իրավաբանական գրագրության խոցելի կողմերից մեկն է: Թերևս ճիշտ կլինի իրավական փաստաթղթերը և ընդհանրապես իրավաբանական ենթառձր բեռնաթափել կրավորական նախադասությունների անհարկի բեռից:

Միտքը ներգործական կառույցներով արտահայտելը ավելի դյուրին է: Բացի այդ, պարտադրվող կապային կառույցները չեն ծանրաբեռնում խոսքը: Բերենք մի քանի օրինակ (ընդգծված են նաև բառերի անհարկի կամ ոչ ճիշտ գործածությունները):

Իր կողմից վճարված գումարի դիմաց անձը գնեց վիճելի բնակարանը:

⇒ *Իր վճարած գումարով անձը գնեց վիճելի բնակարանը:*

Դատարանի կողմից սույն քաղաքացիական գործով իրականացվել է ապացույցների բազմակողմանի և օբյեկտիվ գնահատում:

⇒ *Այս քաղաքացիական գործով դատարանը ապացույցները գնահատել է բազմակողմանի և օբյեկտիվ:*

Արտահայտվելու պարզ ու հստակ ոճը միշտ էլ նախընտրելի է: **Հմմտ.**՝

Դատարանի կողմից այդ գործարքը չի կարող կեղծ որակվել որպես կեղծ, քանի դեռ չի ապացուցվել գործարքը կնքած կողմերից մեկից ներկայացված բողոքի հիմնավոր լինելը:

⇒ *Դատարանը այդ գործարքը չի կարող կեղծ որակել, քանի որ դեռ չի ապացուցվել գործարքը կնքած կողմերից մեկի ներկայացրած բողոքի հիմնավոր լինելը:*

...պարզ է դառնում, որ Դատարանի կողմից որևէ կերպ դիմումատուի կողմից վկայակոչված և ներկայացված պահանջի հիմքում դրված իրավական նորմին, դրա կիրառելիությանը անդրադարձ չի եղել:

⇒ *...պարզ է դառնում, որ Դատարանը չի անդրադարձել դիմումատուի վկայակոչած և ներկայացրած պահանջի հիմքում դրված իրավական նորմին, դրա կիրառելիությանը:*

Առանձին դեպքերում կրավորական կառույցները պարզապես սխալ են ձևավորվում և տեղիք են տալիս տարընթերցումների: Դրանից խուսափելու համար ճիշտ կլինի հաշվի առնել մի քանի կարևոր հանգամանք.

- ✓ Ոչ բոլոր ներգործական բայերից է հնարավոր վ-ով կրավորական սեռի բայեր կազմել: Օրինակ՝ **ունենալ** - *ունեցվել* (նկատի է *ունեցվել*), **նախաձեռնել** - *նախաձեռնվել* (*նախաձեռնված* աշխատանքը), **պատգամել** - *պատգամվել* (իրեն *պատգամված* խոսքը...): Մրանք գրական հայերենի համար սովորական կազմություններ չեն:

- ✓ -Վ- ածանց ունեցող որոշ բայեր բազմիմաստ են: Օրինակ՝ **հայտնվել** նշանակում է *ի հայտ գալ, երևան գալ*: Այս բայը գրեթե չի գործածվում **տեղեկացնել, իրազեկել** բայերի կրավորական նշանակությամբ: Մինչդեռ դատական ակտերում երբեմն կիրառվում է հենց վերը նշված նշանակությամբ՝ հանգեցնելով տարրնկալման: Օրինակ՝

...հարցը պարզ է դառնում ...կայացած դատական նիստում հենց հայցվորի կողմից Դատարանին հայտնված տեղեկություններից, որոնցով ըստ էության հաստատվել են...

Մի պահ թվում է, թե տեղեկություններն իրենք են եկել, հայտնվել դատարանում, մինչդեռ խոսքը հայցվորի **հայտնած** տեղեկության մասին է: Իմաստային այս շփոթից խուսափելու համար ճիշտ կլինի օգտագործել ներգործական նախադասություն: **Հմմտ.**՝

⇒ *...հարցը պարզ է դարձել ...կայացած դատական նիստում հենց հայցվորի՝ Դատարանին հայտնած տեղեկություններից, որոնցով հաստատվել են...*

Կամ՝ *Գործի մասնակիցներից որևէ մեկի ներկայացված չլինելու դեպքում վճռի օրինակը հրապարակման կամ հաջորդ օրը պատվիրված նամակով ուղարկվում է նրան:*

Կրավորական կառույցի ընտրությունը մի շարք նկատառումներով այս դեպքում նույնպես տեղին չէ: **Նախ**՝ պատճառահետևանքային հարաբերություններն առավել շեշտվում են երկրորդական նախադասությունների միջոցով, հստակ ստորոգումով: Ապա՝ տարբեր են **ներկայանալ** և **ներկայացված լինել** բայերի իմաստները: **Ներկայանալ**-ը ունի մի քանի իմաստ. առաջին իմաստով նշանակում է **պաշտոնական գործով, անհրաժեշտաբար որևէ տեղ գնալ**¹: Ցույց է տալիս ենթակայի ինքնին գործողություն: Այլ է **ներկայացված լինել** կապակցության իմաստը: Այն նշանակում է նաև **ինչ-որ մեկի կողմից ներկայացվել**: Հետևաբար ներգործական կառույցը, ինչպես նաև պայմանի պարագան երկրորդական նախադասությամբ արտահայտելը նպատակային ու տեղին կլինեն: **Հմմտ.**՝

⇒ *Եթե գործի մասնակիցներից որևէ մեկը չի ներկայացել, ապա վճռի օրինակը հրապարակման [օրը] կամ հաջորդ օրը պատվիրված նամակով ուղարկվում է նրան:*

Այսպիսով, ներգործական և կրավորական նախադասությունների միջև ընտրություն կատարելիս լավ կլինի հաշվի առնել վերը նշված հանգամանքները:

3. Պարզ և բարդ նախադասություններ

Հայտնի է, որ պաշտոնական լեզվում գերիշխում են բարդ ստորադասական նախադասությունները: Շաղկապներով և հարաբերյալ-հարաբերական-

---

¹ Տե՛ս «Ժամանակակից հայոց լեզվի բացատրական բառարան», Երևան, 1969:

ներով (*եթե...,, ապա; քանի որ...,, ուստի; ոչ միայն...,, այլ; ոչ թե...,, այլ; այն...,, որ; այնպես...,, ինչպես* և այլն) կապված կառույցները ձևավորում են խոսքային կուռ միջավայր, ստեղծում են տրամաբանական ամուր կապ, ընդգծում են տեքստի պատճառահետևանքային կառուցվածքը: Սա պաշտոնական ոճի առանձնահատկությունն է: Ավելին, նախադասության տեսակի, շաղկապի կամ ամփոփիչ մեկ բառի ճիշտ ընտրությունը ապահովում է պարբերությունների տրամաբանական կապը և սահուն անցումը: Հիշենք, որ **պարբերությունը** տեքստի այն հատվածն է, որն ունի իմաստային միասնություն և ինքնուրույնություն: Կազմված է առնվազն մեկ նախադասությունից: Բանավոր խոսքում պարբերությունների միջև եղած դադարը ավելի մեծ է, քան նախադասությունների: Գրավոր խոսքում սկսվում է նոր տողից: Պարբերության նախադասությունները բովանդակային, ռիթմահնչերանգային որոշակի կապի ու ներդաշնակության մեջ են: Բնորոշվում է կառուցվածքային, իմաստային ավարտվածությամբ, նաև մասերի համաչափությամբ, կապակցվող տարրերի միատեսակությամբ, բաղադրիչների արտասանական գրեթե նույն տևողությամբ, կառույցների կաղապարային մերձակցությամբ, հնչերանգային հստակ անցումներով և այլն¹:

Ասվածի հաջող օրինակ է հետևյալը.

Տվյալ դեպքում բողոքարեբը Դատարան ներկայացրած դիմումի իրավական հիմքում դրել է «Մնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 95-րդ հոդվածի 2-րդ մասը: Դրա համաձայն, եթե ֆինանսական առողջացման ծրագիր հաստատված չէ, ապա պարտապան ֆիզիկական անձի վաճառքի ենթակա գույքի կազմում չի ներառվում այն գույքը, որը ձեռք է բերել վերջինիս սնանկ ճանաչելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո:

***Մինչդեռ** բողոքարկվող դատական ակտի պատճառաբանական մասի բովանդակության ուսումնասիրությունից պարզ է դառնում, որ Դատարանը չի անդրադարձել դիմումատուի վկայակոչած և ներկայացրած պահանջի հիմքում դրված իրավական նորմին, դրա կիրառելիությանը: Այդ մասով դատական ակտում եզրահանգումներ չկան: Դրա փոխարեն վկայակոչվել են ներկայացված դիմումին և դրա պահանջին չառնչվող նորմեր: Առանց համապատասխան վերլուծության Դատարանը եզրահանգել է **նրան, որ** միջնորդությունը ենթակա է մերժման: **Մինչդեռ** Դատարանի կիրառած հոդվածները հիմք չէին այս գործով ներկայացրած դիմումը մերժելու:*

Այս տեքստը հիմնականում կազմված է բարդ ստորադասական նախադասություններից: Տեղին ու ճիշտ են գործածված տարաբնույթ շաղկապական կառույցները: Ըստ հարկի՝ մեջընդմեջ գործածվել են նաև պարզ նախադասություններ, որոնք աննկատ թերթևացնում, մեղմում են խոսքի ձգձգվածությունը:

---

¹ Տե՛ս **Պետրոսյան Հ.**, Հայերենագիտական բառարան, Երևան, 1987, էջ 525:

Եվ որքան էլ տարօրինակ է, իրավաբանական գրագրության ամենից ճնշող թերությունը հենց ձգձգված, երկար և խրթին նախադասությունների կուտակումն է: Հիմնական պատճառներից մեկը թերևս այն է, որ հաճախ փորձ է արվում մեկ նախադասության մեջ ամբարելու հնարավորինս շատ տեղեկույթ (ինֆորմացիա): Գործողությունը, գործողության հիմունքը, հակառակ հիմունքը, պատճառը, տեղը, ձևը, օբյեկտը, սուբյեկտը հաճախ մեկտեղվում են մեկ նախադասության կազմում: Իրավական փաստաթղթերի խոսքային թերությունների մեծ մասը հենց այսպիսի կառույցների հետևանք է: Երկարուձիգ նախադասություններում շատ անգամ աննկատ են մնում քերականական սխալը, անհարկի բառօգտագործումը: Բերենք ընդամենը մեկ օրինակ:

ՀՀ աշխ. օր.-ի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասը դրանում պարունակվող բառերի և արտահայտությունների տառացի նշանակությամբ մեկնաբանելու արդյունքում ակնհայտ է, որ աշխատանքային պայմանագիրը կողմերի համաձայնությամբ լուծված կարող է համարվել բացառապես այն դեպքում, երբ այդ պայմանագրի լուծմանը հետամուտ կողմը մյուս կողմին ներկայացրել է պայմանագիրը լուծելու վերաբերյալ գրավոր առաջարկ, և մյուս կողմն էլ յօթնօրյա ժամկետում իր համաձայնության մասին ծանուցել է առաջարկ ներկայացրած կողմին, ընդ որում, այդ ծանուցումն էլ պետք է հաջորդի պայմանագրի լուծման՝ փոխադարձաբար համաձայնեցված ժամկետը և այլ պայմանները սահմանող երկկողմանի գրավոր համաձայնագրի կնքումը, ինչը նշանակում է, որ աշխատանքային պայմանագիրը կողմերի համաձայնությամբ լուծելու գործընթացի շրջանակներում համապատասխան գրավոր առաջարկ ստացած գործատուի կողմից այդ առաջարկն ստանալու օրվան հաջորդող յոթնօրյա ժամկետի ընթացքում աշխատանքային պայմանագիրը լուծելու (աշխատողին աշխատանքից ազատելու) մասին անհատական իրավական ակտ կայացվել չի կարող, քանի դեռ աշխատողը ծանուցված չէ գործատուի համաձայնության մասին, և քանի դեռ կնքված չէ աշխատանքային պայմանագրի լուծման վերաբերյալ երկկողմանի գրավոր համաձայնագիր (այլ կերպ ասած՝ աշխատանքային պայմանագրի լուծման վերաբերյալ աշխատողի՝ պայմանագրի լուծման ժամկետի և այլ պայմանների վերաբերյալ տեղեկություններ չպարունակող գրավոր առաջարկը և աշխատանքային պայմանագրի լուծման վերաբերյալ գործատուի հրամանը միասին չեն կարող նույնացվել երկկողմանի համաձայնագրի հետ, քանի որ կողմերի համաձայնությամբ աշխատանքային պայմանագիրը լուծելու մասին հրաման կարող է արձակվել միայն աշխատողի և գործատուի երկկողմանի համաձայնագրի հիման վրա՝ դրանով պայմանագրի լուծման բոլոր պայմաններն արդեն իսկ փոխադարձաբար համաձայնեցված լինելու պայմաններում):

Գրեթե մեկ էջ ձգվող մեկ նախադասություն: Սա այն նմուշ-օրինակներից է, որը ցույց է տալիս, թե **ինչպես չի կարելի գրել**: Թերևս բացառվում է, որ հմուտ իրավաբանն անգամ միանգամից ընկալի այսպիսի տեքստը: Եթե

նույնիսկ մի կողմ թողնենք խմբագրելու ենթակա լեզվական որոշ անճշտություններ, ապա գոնե կարելի էր բազմաբաղադրիչ նախադասությունները միմյանցից տրոհել վերջակետերով: **Հմտ.**

⇒ **ՀՀ աշխ. օր.-ի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասի մեկնաբանությամբ՝ ակնհայտ է, որ աշխատանքային պայմանագիրը կողմերի համաձայնությամբ կարող է լուծված համարվել բացառապես այն դեպքում, երբ այդ պայմանագիրը լուծել ցանկացող կողմը մյուս կողմին ներկայացրել է պայմանագիրը լուծելու վերաբերյալ գրավոր առաջարկ: Մյուս կողմն իր հերթին յոթնօրյա ժամկետում իր համաձայնության մասին ծանուցել է առաջարկ ներկայացրած կողմին: **Ընդ որում, այդ ծանուցմանը պետք է հաջորդի երկկողմանի գրավոր համաձայնագրի կնքումը, որը, փոխադարձաբար համաձայնեցված, սահմանում է ժամկետը և այլ պայմաններ: Սա նշանակում է, որ աշխատանքային պայմանագիրը կողմերի համաձայնությամբ լուծելու գործընթացի շրջանակներում համապատասխան գրավոր առաջարկ ստացած գործատուն այդ առաջարկը ստանալու օրվան հաջորդող յոթնօրյա ժամկետի ընթացքում աշխատանքային պայմանագիրը լուծելու (աշխատողին ազատելու) մասին անհատական իրավական ակտ չի կարող կայացնել, քանի դեռ աշխատողը ծանուցված չէ գործատուի համաձայնության մասին, և քանի դեռ կնքված չէ աշխատանքային պայմանագրի լուծման վերաբերյալ երկկողմանի գրավոր համաձայնագիր: (Սյլ կերպ ասած՝ աշխատանքային պայմանագրի լուծման վերաբերյալ աշխատողի գրավոր առաջարկը, որը պայմանագիրը լուծելու ժամկետի և այլ պայմանների վերաբերյալ տեղեկություններ չի պարունակում, և աշխատանքային պայմանագրի լուծման վերաբերյալ գործատուի հրամանը միասին չեն կարող նույնացվել երկկողմանի համաձայնագրի հետ, քանի որ կողմերի համաձայնությամբ աշխատանքային պայմանագիրը լուծելու մասին հրաման կարող է արձակվել միայն աշխատողի և գործատուի երկկողմանի համաձայնագրի հիման վրա: **Ընդ որում, հրամանն արձակվում է, եթե պայմանագրի լուծման բոլոր պայմաններն արդեն իսկ փոխադարձաբար համաձայնեցված են):******

Այստեղ թերևս տեղին է հիշել ՀՀ Կառավարության՝ 2012 թ. ապրիլի 5-ի արձանագրային որոշումը, որում հավելվածով տրված են իրավական ակտերի նախագծեր կազմելու մեթոդական ցուցումները¹: Նշվում է.

- Մեկ նախադասությունը պետք է մեկ միտք արտահայտի: Մեկ գլխավոր ու մի քանի երկրորդական նախադասություններից բաղկացած երկար նախադասությունները ճիշտ կլինի բաժանել մի քանի պարզ նախադասությունների:
- Քանի որ երկար պարբերությունները դժվարընթեռնելի և դժվարընկալելի են, հոդվածի բովանդակությունը պետք է բաժանվի համապա-

¹ Տե՛ս www.e-gov.am/protocols/item/159/

տասխան մասերի (կետերի, ենթակետերի)՝ մտքի տրամաբանական զարգացմանը համապատասխան: Սակայն դա չի նշանակում, որ նախադասությունները պետք է արհեստականորեն և անհարկի մասնատվեն:

- Նախադասության տարբեր մասերի միջև քերականական կապը պետք է հստակ լինի: Պետք է պարզ լինի՝ ենթական վերաբերում է գլխավոր, թե՞ երկրորդական նախադասության ստորոգյալին:
- Նախադասությունների կառուցվածքին վերաբերող վերոհիշյալ կանոնների պահպանումը անհրաժեշտ է պարզ կառուցվածքով հոդվածներ ունենալու և դրանց կիրառումը, ինչպես նաև հոդվածում հետագա փոփոխություններ և լրացումներ կատարելը հեշտացնելու համար¹:

Եթե անգամ մեթոդական այս ցուցումները ներկայումս օրենքի ուժ չունեն, միևնույն է, տեղին և առաջնային պահանջներ են բոլոր դեպքերում:

Կամ՝

Հայտնել են, որ Դատարանը երկու տարակարծությունների դեպքում ընդունել է «X» ՄՊ ընկերության դիրքորոշումը, այլ ոչ թե «Y» ԻԱՄ-ի կողմից նշանակված փորձաքննության արդյունքների շուրջ Դատարանում որպես վկա հարցաքննված փորձագետ X-ի դիրքորոշումն այն մասին, որ, ուսումնասիրելով շուկան, պարզել է, որ 2016 թվականին նման մեքենան արժե 2.456.000 ՀՀ դրամ գումար, որը 560.000 ՀՀ դրամի տարբերությամբ է, չի փորձել հստակեցնել դրանց խոշոր չափի տարբերությունը, ինչպես նաև 4 ամիս ավտոմեքենան շահագործելու ընթացքում մաշվածության գնային արժեքը և կայացրել է չհիմնավորված դատական ակտ:

Մի կողմից՝ դատարանի դիրքորոշում, **մյուս կողմից՝** հարցաքննված փորձագետի դիրքորոշում, **մի երրորդ կողմից՝** մեքենայի արժեք և այլ տեղեկություններ, **ապա՝** չհիմնավորված դատական ակտ: Եվ սրանք բոլորը վերաբերում են ընդամենը մեկ խնդրի: Բացի այդ՝ ծագում է երկու կարևոր հարց՝ **ա)** ո՞րն է մեքենայի արժեքի տարբերությունը, արժեքը պակաս է ներկայացված, թե՞ ավել, **բ)** ո՞րն է նախադասության ենթական՝ դատարանը, թե՞ «X» ՄՊԸ-ն: Երկրորդ հարցի պատասխանը թերևս հնարավոր է ճշտել վերջին մտքով՝ **կայացրել է չհիմնավորված դատական ակտ.** ենթադրվում է՝ խոսքը դատարանի մասին է: Բայց առաջինի պատասխանը անհնար է պեղել: Քանի որ մտքերը խճճված են, կան նաև բացթողումներ ու անորոշ ձևակերպումներ, տեքստի բովանդակությունը չի ընկալվում կամ գոնե դյուրությամբ չի ընկալվում: Այս ամենը ստվերում, նաև կասկածի տակ է դնում տեքստի բովանդակության հավաստիությունը: Դրանից կարելի է խուսափել՝ ներկայացվող հարցի կողմերն իրարից առանձնացնելով: Իսկ դա

¹ Տե՛ս www.e-gov.am/u_files/file/decrees/arc_voroshum/2012/04/qax13-2_1.pdf

կարելի է անել պարզ և բարդ նախադասությունների համատեղ և փոխնիփոխ գործածությամբ, իհարկե, կատարելով նաև խմբագրական որոշ ճշգրտումներ: **Հմմտ.**՝

⇒ Հայտնել են, որ Դատարանը տարակարծությունների դեպքում ընդունել է «X» ՄՊԸ դիրքորոշումը: Դատարանը չի ընդունել «Y» ԻԱՄ-ի նշանակած և որպես վկա հարցաքննված փորձագետ X-ի դիրքորոշումը: Վերջինս, ուսումնասիրելով շուկան, պարզել է, որ 2016 թ. այդպիսի մեքենան արժեք 2.456.000 ՀՀ դրամ, որը 560.000 ՀՀ դրամով ավել է (կամ պակաս): Դատարանը չի փորձել հստակեցնել նաև այս հանգամանքը՝ ավտոմեքենայի արժեքի խոշոր տարբերության չափը, ինչպես նաև չի ճշտել 4 ամիս շահագործված ավտոմեքենայի մաշվածության արժեքը: Ուստի կայացրած դատական ակտը հիմնավորված չէ:

Ի դեպ, նկատելի է, որ նման ձևակերպումներում տեքստի հեղինակը, փորձելով առավել հստակ ներկայացնել ասելիքը, հաճախ գործածում է հավելյալ լեզվական միջոցներ (**այլ կերպ ասած, այսինքն, ըստ էության և այլն**) կամ օգտվում է ներդրյալ նախադասություններից: Օրինակ՝

Հայցադիմումը վարույթ ընդունելիս Դատարանը ստուգում և պարզում է հայցվորի՝ հայց հարուցելու իրավունքի առկայությունը, այսինքն՝ հայց հարուցելու իրավունքի նախադրյալների առկայությունը, ինչպես նաև՝ արդյոք հայցվորը պահպանել է այն հարուցելու (դատարան դիմելու) օրենքով սահմանված կարգը, այլ կերպ ասած՝ պահպանվել են հայցադիմումի գրավոր ձևին և բովանդակությանը ներկայացվող պահանջները, որոնց չպահպանումը հիմք է հայցադիմումը վերադարձնելու համար (հայցադիմումի ներկայացման պահին գործող 17.06.1998 թվականի ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգիրք, հոդված 92):

Հմմտ.՝

⇒ Հայցադիմումը վարույթ ընդունելիս Դատարանը ստուգում է ինչպես հայց հարուցելու իրավունքի նախադրյալների առկայությունը, այնպես էլ այն հանգամանքները, թե պահպանվել են արդյոք հայցադիմումի գրավոր ձևին և բովանդակությանը ներկայացվող օրենքով սահմանված պահանջները: Դրանք չպահպանելը հայցադիմումը վերադարձնելու հիմք է (հայցադիմումը ներկայացնելու պահին գործող 17.06.1998 թվականի ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգիրք, հոդված 92):

Այլ օրինակ՝

Այնուհետև բազմիցս հեռախոսակապ է հաստատվել Դատարանի որոշմամբ փորձաքննությանը մասնակից դարձված պատասխանողի ներկայացուցիչ X-ի հետ՝ փորձաքննությանն անհրաժեշտ լրացուցիչ ելակետային տվյալներ, ինչպես նաև հետազոտման առարկա հանդիսացող բնակարանը փորձաքննությանը տրամադրելու համար, սակայն վերջինս հայտնեց, որ պատասխանող կողմը գտնվում է հանրապետությունից դուրս և չի կարող

տրամադրել բնակարանը, հիմք՝ «Y» ՊՈԱԿ-ի 04.02.2016 թվականի թիվ 29521507 եզրակացությունը:

⇒ Սյնուհետև բազմիցս հեռախոսակապ է հաստատվել պատասխանողի ներկայացուցիչ X-ի հետ, որը, Դատարանի որոշմամբ, մասնակից է դարձել փորձաքննությանը: Վերջինիս դիմել են, որպեսզի փորձաքննությանը տրամադրի անհրաժեշտ և էականային լրացուցիչ տվյալներ, ինչպես նաև հետազոտման առարկա բնակարանը: Մակայն նա հայտնել է, որ պատասխանող կողմը հանրապետությունում չէ, ուստի չի կարող բնակարանը տրամադրել հետազոտության համար (հիմք՝ «Y» ՊՈԱԿ-ի 04.02.2016 թվականի թիվ 29521507 եզրակացությունը):

Այսպիսով, շարահյուսական հումանիշ կառույցների ճիշտ ընտրությունը և գործածությունը խիստ կարևոր նախապայմաններ են իրավական փաստաթուղթը հստակ, ճշգրիտ և մատչելի կազմելու համար: Բերված օրինակներից նկատելի է, որ միշտ էլ հնարավոր է ի սկզբանե ընտրել նախադասությունների այնպիսի կառուցվածք, լեզվական այնպիսի միջավայր, որ ասելիքը հավելյալ ճշգրտումների կարիք չունենա: Հիշենք՝ որքան կարճ են նախադասությունները, այնքան քիչ է սխալվելու հավանականությունը:

Юрий Аветисян, Лиана Саркисян, Арсен Мкртчян – Язык правовых документов: выбор синонимических синтаксических конструкций

В статье рассматриваются особенности выбора и употребления синтаксических синонимов в правовых документах. Синонимические отношения подобны различным типам предложения: полные и неполные, активные и пассивные, простые и сложные и т.д. Две синонимические конструкции, выражающие почти одно и то же, имеют разные реализации и обладают особыми возможностями акцентирования того или иного члена предложения. Именно поэтому в правовом тексте важное значение приобретает выбор синонимичного предложения: точные и ясные предложения являются залогом однозначного восприятия текста.

Yuri Avetisyan, Liana Sargsyan, Arsen Mkrтчyan – The Language of Legal Documents: the Choice of Syntactic Synonymous Structures

The article examines the peculiarities of the choice and usage of syntactic synonymous structures in legal documents. Different types of sentence have synonymic relationships: complete and incomplete, passive and active, simple and complex, etc. Two synonymous structures expressing apparently the same idea may have different actualisation and special features to emphasize this or that member of the sentence. For this reason, in legal texts the choice of synonymous types is of great importance: clear and concise sentences are a guarantee of unequivocal perception of the text.

Ներկայացվել է 06.02.2019

Գրախոսվել է 18.02.2019

Ընդունվել է տպագրության 21.02.2019